

Tomasz Heese, Ewa Kasperska

Udział funduszy europejskich w realizacji celów strategii rozwoju miasta na przykładzie projektu Civitas Renaissance w Szczecinku

---

Problemy Zarządzania, Finansów i Marketingu 23, 39-52

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

prof. dr hab. inż. TOMASZ HEESE
dr EWA KASPERSKA
Politechnika Koszalińska

UDZIAŁ FUNDUSZY EUROPEJSKICH W REALIZACJI CELÓW STRATEGII ROZWOJU MIASTA NA PRZYKŁADZIE PROJEKTU *CIVITAS RENAISSANCE* W SZCZECINKU

Streszczenie

Po przystąpieniu Polski do Wspólnoty Europejskiej unijne środki pomocowe stanowią istotny składnik budżetu strategii rozwoju większości gmin. Możliwości uzyskiwania pomocy przez jednostki samorządu terytorialnego są bardzo szerokie i wynikają zarówno z krajowych programów operacyjnych, jak i wspólnotowego programu lizbońskiego. W artykule przedstawiono wykorzystanie funduszy unijnych w realizacji zadań wynikających ze strategii rozwoju Szczecinka, ze szczególnym uwzględnieniem dofinansowania działań w ramach projektu *CIVITAS RENAISSANCE*, który jest obecnie największym przedsięwzięciem realizowanym w mieście. Jego skala dotyczy zarówno wielkości zaangażowanych środków finansowych, jak również zasięgu i liczby podejmowanych przedsięwzięć.

Wprowadzenie

Przystąpienie Polski do struktur Wspólnoty Europejskiej ma istotne znaczenie dla każdej z dziedzin życia kraju – politycznej, gospodarczej czy społecznej. Trudno jest znaleźć taki obszar funkcjonowania państwa, zaczynając od szczebla centralnego aż po struktury lokalne, na który akcesja nie wywarłaby żadnego wpływu. Siła tego wpływu przejawia się zwłaszcza we wsparciu finansowym różnorodnych przedsięwzięć z bardzo wielu dziedzin. Intensywnie z możliwości współfinansowania swoich działań korzystają zwłaszcza lokalne samorządy. Mają przy tym, ubiegając się o pomoc unijną, bardzo szerokie możliwości, bo wsparcie na poziomie lokalnym jest istotą polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Dlatego też środki pochodzące z budżetu unijnego stanowią istot-

ne źródło finansowania rozmaitych inicjatyw, stając się tym samym ważnym składnikiem lokalnego budżetu, co znajduje swój wyraz w zapisach strategii rozwoju wielu regionów.

Fundusze europejskie w finansowaniu działań samorządów lokalnych

Uchwalona na posiedzeniu w Lizbonie w 2000 roku tzw. Strategia Lizbońska zakładała osiągnięcie przez Unię Europejską do 2010 r. pozycji najbardziej konkurencyjnej gospodarki świata. Następne lata przyniosły odnowienie Strategii (wobec faktu, że realizacja celów ustalonych w 2000 roku nie powiodła się). Skutkiem były wspólne działania podjęte dla wypracowania rozwiązań mających służyć skoordynowanemu i spójnemu osiągnięciu celów odnowionej Strategii we wszystkich państwach członkowskich. Jednym z efektów tych działań było przyjęcie Strategicznych Wytycznych Wspólnoty dla spójności na lata 2007–2013¹. Dokumentem programowym na szczeblu krajowym dla powyższych wytycznych są tzw. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO). Określają one priorytety i obszary wykorzystania oraz sposób wdrażania funduszy unijnych powołanych do wsparcia działań podejmowanych dla osiągnięcia celów polityki strukturalnej².

Odnowiona strategia jest realizowana za pomocą dwóch grup instrumentów: wspólnotowego programu lizbońskiego i programów realizowanych na szczeblu krajowym. Instrumenty te muszą ze sobą współdziałać.

Programy realizowane na szczeblu krajowym wynikają z ustaleń zawartych w NSRO, a dotyczą możliwości wsparcia ze strony funduszy strukturalnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z Funduszu Spójności. Konkretnie decyzje odnośnie do finansowania działań państwa członkowskie podejmują w programach operacyjnych zarządzanych na szczeblu centralnym oraz w regionalnych programach operacyjnych zarządzanych na szczeblu wojewódzkim. Są one podporządkowane celom polityki unijnej, które na lata 2007–2013 zostały sformułowane następująco:

1. Cel I. Konwergencja – zwiększenie spójności najsłabiej rozwiniętych państw członkowskich i regionów poprzez poprawę warunków dla wzrostu gospodarczego i zwiększania zatrudnienia.

---

¹ *Strategia Lizbońska – możliwości realizacji w ramach polityki spójności*, http://www.mrr.gov.pl/aktualnosci/rozwoj_regionalny/Strony/Strategia_Lizbonska_mozliwosci_realizacji_w_ramach_ps.aspx.

² *Zarządzanie projektem europejskim*, red. M. Trocki, B. Grucza, PWE, Warszawa 2007, s. 32.

2. Cel II. Konkurencyjność regionalna i zatrudnienie – wzmocnianie poziomu zatrudnienia oraz potencjału konkurencyjnego i atrakcyjności regionów nieobjętych celem I;
3. Cel III. Europejska współpraca terytorialna – zacieśnianie współpracy przygranicznej poprzez wspólne inicjatywy lokalne na szczeblu ponadnarodowym, w ramach trzech priorytetów:
  - Priorytet 1. Współpraca transgraniczna,
  - Priorytet 2. Współpraca transnarodowa,
  - Priorytet 3. Współpraca międzyregionalna³.

Największym funduszem pomocowym jest Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERRR), który obejmuje swoim wsparciem wszystkie trzy cele UE. Finansuje on programy unijne, które mają na celu pomoc opóźnionym w rozwoju regionom, wspierając:

- inicjatywy na rzecz rozwoju lokalnego oraz zatrudnienia i działalności MSP,
- rentowne inwestycje produkcyjne umożliwiające tworzenie lub utrzymanie trwałego zatrudnienia,
- infrastrukturę,
- rozwój turystyki oraz inwestycje w dziedzinie kultury,
- ochronę i poprawę stanu środowiska,
- rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Programy operacyjne finansowane ze środków EFRR to:

- PO Innowacyjna Gospodarka – wsparcie dla przedsięwzięć innowacyjnych w skali kraju, a nawet na poziomie międzynarodowym,
- PO Rozwój Polski Wschodniej – przeznaczony dla województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego w celu przyspieszenia tempa rozwoju tzw. polskiej ściany wschodniej poprzez wzmocnienie działań pozostałych programów na tym obszarze,
- PO Pomoc Techniczna – wsparcie procesów zarządzania, wdrażania, monitorowania, oceny i kontroli realizacji NSRO,
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – zakładające współpracę między regionami państw UE, ale też krajów kandydujących czy nieprzeczonych,

---

³ J.W. Tkaczyński, R. Willa, M. Świstak, *Leksykon funduszy Unii Europejskiej*, C.H. Beck, Warszawa 2009, s. 41.

- 16 regionalnych programów operacyjnych – przeznaczonych dla poszczególnych województw, o bardzo szerokim zakresie tematycznym wsparcia,
- PO Infrastruktura i Środowisko (jako jedyny współfinansowany ze środków Funduszu Spójności) – rozwój infrastruktury technicznej przy jednoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska.

Drugi z funduszy strukturalnych – Europejski Fundusz Społeczny (EFS), ma na celu pełne wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich, stąd wspiera poprawę jakości i dostępności miejsc pracy i możliwości zatrudnienia w Unii Europejskiej. EFS zajmuje się:

- promocją aktywnej polityki rynku pracy, mającej na celu przeciwdziałanie i zapobieganie bezrobociu,
- przeciwdziałaniem zjawisku wykluczenia społecznego,
- kształceniem ustawicznym,
- doskonaleniem kadr gospodarki,
- rozwojem przedsiębiorczości,
- zwiększeniem dostępu i uczestnictwa kobiet na rynku pracy.

Z jego środków finansowany jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki, który realizuje przede wszystkim projekty tzw. miękkie: szkolenia, doradztwo, wsparcie rozpoczęcia działalności gospodarczej itp.

Na nieco innych zasadach, nie będąc funduszem strukturalnym, funkcjonuje Fundusz Spójności. Wspiera dwa sektory: środowisko i transport, stąd finansuje projekty inwestycyjne z zakresu ochrony środowiska oraz inwestycje w infrastrukturę transportową w ramach, jak wspomniano, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Obszary wsparcia to:

- poprawa jakości wód powierzchniowych,
- polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do picia,
- racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- poprawa jakości powietrza,
- zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- zapewnienie spójności sieci komunikacyjnej kraju i poszczególnych regionów z innymi krajami Europy,
- rozwój bezpiecznej infrastruktury drogowej⁴.

---

⁴ *Czym są fundusze*, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/czymsafundusze.aspx>.

Z wyjątkiem specyficznego w swym działaniu Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna wszystkie zaprezentowane programy umożliwiają korzystanie z finansowego wsparcia jednostkom samorządu terytorialnego. Część z nich oferuje JST swe środki tylko w ramach wybranych priorytetów, np. PO KL oraz PO Innowacyjna Gospodarka. Inne są szeroko dostępne dla bardzo różnorodnych beneficjentów, w tym również JST (zwłaszcza programy regionalne czy Europejskiej Współpracy Terytorialnej). Z kolei PO Infrastruktura i Środowisko jako głównych odbiorców swojej pomocy wskazuje jednostki samorządu terytorialnego oraz tworzone przez nie związki gmin lub inne podmioty publiczne, np. przedsiębiorstwa komunalne będące własnością gminy.

Działania państw Unii, realizowane za pośrednictwem programów operacyjnych podejmowanych na szczeblu krajowym lub regionalnym, uzupełniają inicjatywy wynikające z programu lizbońskiego. Obejmują one:

- wspieranie wiedzy i innowacji w Europie,
- reformę polityki udzielania pomocy przez państwo,
- poprawę i uproszczenie ram prawnych prowadzenia działalności gospodarczej,
- wprowadzenie wewnętrznego rynku usług,
- sfinalizowanie porozumienia w ramach rundy negocjacji z Doha (polityka handlowa),
- usuwanie przeszkód w swobodnym przepływie osób, pracowników i kadry akademickiej,
- wypracowanie wspólnego podejścia do kwestii migracji ekonomicznej,
- wspieranie działań dotyczących społecznych skutków przekształceń gospodarczych⁵.

Środki wsparcia w ramach programu lizbońskiego skupiają się na trzech obszarach:

1. Wiedza i innowacje na rzecz wzrostu gospodarczego.
2. Europa jako bardziej atrakcyjne miejsce inwestowania i pracy.
3. Tworzenie większej liczby lepszych miejsc pracy⁶.

W ramach zaprezentowanych kryteriów realizowanych jest wiele programów, zwłaszcza o charakterze naukowym i badawczym. Jednak również i tutaj ze środków poszczególnych inicjatyw mogą korzystać jednostki samorządu terytorialnego.

⁵ Z. Bajko, B. Józwiak, M. Szewczak, *Fundusze Unii Europejskiej w Polsce na lata 2007–2013*, Wyd. Katalockiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2009, 46.

⁶ *Strategia Lizbońska. Europejska debata publiczna*, Materiały Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

Przykładem inicjatywy funkcjonującej w ramach programu lizbońskiego jest 7. Program Ramowy w zakresie badań i rozwoju technologicznego (7PR), finansowany ze środków unijnych w ramach tzw. Europejskiej Przestrzeni Badawczej (*European Research Area – ERA*). Najbardziej rozbudowanym komponentem 7PR jest *Cooperation*. Oprócz niego funkcjonują jeszcze trzy inne: *Ideas, People, Capacities*⁷. Mimo że 7PR jest przeznaczony do wspierania prac badawczo-rozwojowych, a za cel stawia sobie umocnienie naukowo-technologicznej bazy przemysłu europejskiego i sprzyjanie, poprzez badania, jego konkurencyjności na skalę międzynarodową, jednym z jego beneficjentów może być samorząd lokalny. Przykładem projektu, w którym przewodni udział mają JST, jest realizowany w ramach *Cooperation* w obszarze V. *Energia*, Priorytet 8. *Wydajność energetyczna i oszczędzanie energii*, Działanie *Innowacyjne strategie w miejskim transporcie*, program *CIVITAS*. W Polsce jego komponent *RENAISSANCE* realizowany jest w Szczecinku. Środki finansowe uzyskane w ramach wsparcia z ramienia tego programu stanowią źródło finansowania przedsięwzięć zawarte w strategii rozwoju miasta.

Strategia rozwoju miasta na przykładzie Szczecinka⁸

Szczecinek jest niewielkim miastem położonym na wschodzie województwa zachodniopomorskiego. Liczba mieszkańców na koniec 2010 roku (według danych GUS) wynosiła nieco ponad 39 tysięcy⁹. Miasto usytuowane jest na styku Pojezierza Drawskiego i Szczecińskiego, między jeziorami Trzesiecko, Wielimie i Wilczkowo. Z punktu widzenia rozwoju miasta szczególnie ważne jest jezioro Trzesiecko. Malownicze położenie centrum i terenów rekreacyjnych Szczecinka nad jego północno-wschodnim brzegiem ma decydujące znaczenie dla turystycznej atrakcyjności miasta i tym samym wpływa na jego gospodarkę.

Strategia rozwoju miasta Szczecinek na lata 2008–2017 powstała w drugiej połowie 2007 roku jako dokument aktualizujący zapisy poprzedniej strategii, opracowanej na lata 2003–2012. Aktualizacja, według słów burmistrza, podyktowana była „zmieniającymi się uwarunkowaniami zewnętrznymi, a także koniecznością stworzenia nowych i doprecyzowania wcześniejszych projektów i zadań, zawartych w realizowanej już Strategii”.

⁷ J.W. Tkaczyński, R. Willa, M. Świstak, *Leksykon funduszy...*, s. 341.

⁸ Podrozdział opracowano na podstawie *Strategii rozwoju miasta Szczecinek na lata 2008–2017*, Stowarzyszenie „Partnerzy dla Samorządu”, Szczecinek, grudzień 2007.

⁹ Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl/bdl>.

Misję miasta określono jako: „Szczecinek – miasto rozwoju gospodarczego, bezpieczne, przyjazne mieszkańcom, turystom i inwestorom”. Dla jej realizacji sformulowano trzy cele strategiczne:

1. Wzrost liczby mieszkańców.
2. Poprawa jakości życia i sytuacji materialnej mieszkańców, rozwiązywanie problemów społecznych.
3. Powiększenie granic administracyjnych miasta.

Przekładając cele strategiczne na konkretne przedsięwzięcia, wyznaczono cztery kierunki rozwoju miasta. Dla każdego z kierunków opracowano łącznie 18 programów, a w ich ramach 50 projektów strategicznych. Na realizację tych projektów składa się 286 zadań z oszacowanym czasem trwania każdego z nich, przewidywanym kosztem realizacji (choć nie we wszystkich przypadkach), źródłami finansowania i przypisaną odpowiedzialnością.

W ramach pierwszego kierunku – Rozwój gospodarczy i infrastruktura zaplanowano:

- uzbrajanie terenów Specjalnej Strefy Ekonomicznej, stworzenie kompleksowej oferty inwestycyjnej dla przedsiębiorców i jej intensywną promocję, udział miasta w funduszach poręczeniowych oraz usprawnienie obsługi przedsiębiorców,
- modernizację i przebudowę dróg, zmniejszenie uciążliwości transportu kołowego na terenie miasta, modernizację taboru komunikacyjnego,
- poprawę czystości jeziora Trzesiecko,
- redukcję emisji zanieczyszczeń, rozwiązanie problemu gospodarki odpadami (sortowanie odpadów i zakład odzysku), minimalizację uciążliwości zakładów przemysłowych.

Drugi obszar działania zapisany w strategii – Turystyka, rekreacja i sport, przewiduje przedsięwzięcia mające uatrakcyjnić miasto pod względem turystycznym oraz stworzenie warunków do budowania marki Szczecinka jako miasta sportów aktywnych:

- budowę amfiteatru, budowę i remont ogólnodostępnych obiektów sportowych i rekreacyjnych (m.in. stadiony, boiska, sale sportowe, korty tenisowe, place zabaw, strzelnica, obiekty nad jeziorem), budowę centrum rekreacyjno-sportowo-hotelowego,
- reaktywowanie szlaków turystycznych (rowerowych, pieszych, wodnych),

- stworzenie w mieście warunków dla odbywania obozów treningowych dla określonych dyscyplin sportu (piłka nożna, pływanie, tenis, gry zespołowe, pięciobój, szermierka, zapasy, lekka atletyka),
- zapewnienie wysokiej klasy specyficznych atrakcji (wyciąg do nart wodnych, tramwaj wodny, infrastruktura dla turystyki aktywnej – żeglarskiej, motorowodnej, windsurfingowej, nurkowej, jeździeckiej, kajakowej czy pieszej),
- cykliczne imprezy dla mieszkańców i turystów (przedsięwzięcia o zasięgu ponadregionalnym, a często międzynarodowym mające przyczyniać się do budowy marki miasta),
- działania w zakresie popularyzacji i upowszechniania kultury fizycznej.

Obszar trzeci – Warunki życia mieszkańców, koncentruje się na przedsięwzięciach mających polepszyć owe warunki, co wpływa na wzrost poziomu satysfakcji mieszkańców miasta:

- poprawa stanu obiektów oświatowych i ich doposażenie w pomoce dydaktyczne, aktywizacja pozalekcyjna dzieci i młodzieży, doskonalenie zawodowe kadry oświatowo-wychowawczej, wymiana dzieci i młodzieży, poszerzenie oferty wyższych studiów stacjonarnych na terenie miasta,
- prowadzenie niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej pod nazwą „Szpital w Szczecinku”,
- remont bazy kulturalnej miasta – muszli koncertowej, obiektu szkoły muzycznej, zabytkowej wieży św. Mikołaja z XVI w.,
- adaptacja budynku przy ul. Mickiewicza w Szczecinku na centrum spotkań i wymian grup polsko-niemieckich,
- kompleksowe poprawienie stanu bezpieczeństwa na terenie miasta – zwiększenie skali monitoringu wizyjnego miejsc publicznych, poprawę stanu obiektów i wyposażenia straży miejskiej, poprawę bezpieczeństwa w szkołach,
- wykorzystanie terenów powojkowych na terenie miasta i znajdujących się tam budynków na cele mieszkaniowe, w tym na lokale socjalne,
- budowę nowego cmentarza miejskiego i utworzenie lapidarium byłych mieszkańców Szczecinka,
- budowę infrastruktury szerokopasmowej transmisji danych w celu poprawy warunków dostępu do Internetu, a tym samym do informacji publicznej i publicznych e-usług świadczonych drogą elektroniczną.

Czwarty kierunek rozwoju – Społeczeństwo obywatelskie, przewiduje działania z zakresu:

- zaktywizowania społecznej działalności mieszkańców miasta,
- pomocy funkcjonującym w mieście organizacjom pozarządowym,
- pomocy mieszkającej na terenie miasta mniejszości romskiej, jej aktywizacji i integracji z resztą społeczności szczecińskiej,
- stworzenie spójnego systemu wsparcia osób starszych: organizowanie następných klubów dla seniorów, domów dziennego pobytu, utworzenie rodzinnego domu pomocy społecznej, uruchomienie punktu konsultacyjno-informacyjnego i poradniczego dla seniorów, wspieranie możliwości edukacyjnych dla seniorów przez działalność istniejącego Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

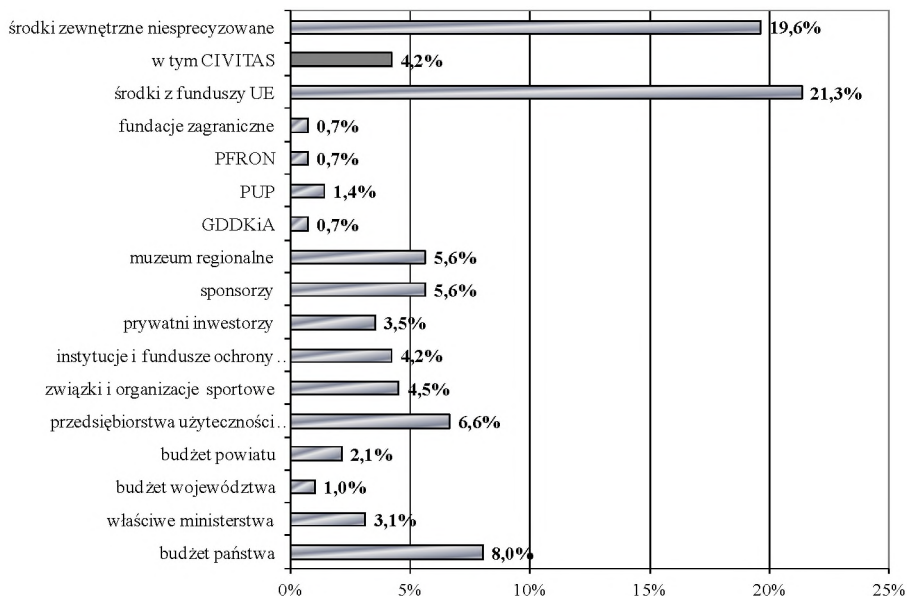
We współfinansowaniu przewidzianych w strategii zadań współuczestniczy blisko czterdzieści różnych podmiotów, zarówno urzędów administracji rządowej, instytucji państwowych i przedsiębiorstw użyteczności publicznej, związków sportowych, prywatnych inwestorów, sponsorów i Urząd Miasta oraz budżety powiatu, województwa i państwa. Największy wkład w finansowanie planowanych działań ma, co zrozumiale, Urząd Miasta. Współuczestniczy lub finansuje samodzielnie 74% spośród wszystkich 286 przedsięwzięć zawartych w strategii. Blisko 25% planowanych zadań miasto chce sfinansować (przynajmniej w części) z dotacji europejskich. Sposób finansowania 20% przedsięwzięć nie jest do końca sprecyzowany. Źródła funduszy na ich realizację zostały bowiem w całości lub w części określone jako „środki zewnętrzne”, co w praktyce oznaczać może jeszcze większy udział unijnej pomocy w ostatecznym budżecie strategii¹⁰.

Procentowe zestawienie udziału poszczególnych instytucji we współfinansowaniu zadań przedstawiono na rysunku 1¹¹. Zobrazowano na nim udział środków unijnych w planowanych przedsięwzięciach. Są one przewidziane w drugiej co do wielkości, po przytłaczającym wkładzie finansów Urzędu Miasta, liczbie inwestycji. Wśród tych środków wyróżniono oddzielnie realizację zadań w ramach projektu *CIVITAS*, największego obecnie przedsięwzięcia realizowa-

¹⁰ W artykule zastosowano wyliczenia procentowe, odnosząc się do liczby planowanych zadań, nie zaś do kosztów tych przedsięwzięć, z uwagi na fakt, że w strategii koszty realizacji sporej części zadań określono jako „do ustalenia”. Stąd nie jest możliwe podanie zarówno całkowitej wartości planowanego budżetu strategii, jak również poszczególnych zadań w niej zawartych.

¹¹ Na rysunku nie ujęto udziału Urzędu Miasta w planowanych zadaniach z uwagi na bardzo dużą dysproporcję wobec innych instytucji, co skutkowało by nieczytelnością pozostałych danych.

nego w Szczecinku ze środków Unii Europejskiej i ujętego, jak wspomiano, w strategii rozwoju miasta.

Rys. 1. Udział podmiotów w realizacji poszczególnych zadań strategii

Źródło: opracowanie na podstawie zapisów *Strategii rozwoju miasta Szczecinek na lata 2008–2012*.

Projekt CIVITAS RENAISSANCE i jego miejsce w strategii Szczecinka

Inicjatywa *CIVITAS* jest programem o międzynarodowym zasięgu, wieloletnim czasie realizacji i wielomilionowym budżecie. Łączna kwota środków przeznaczona na działania wynosi ponad 300 mln euro. Jak podaje oficjalna strona projektu w Polsce: „nazwę [*CIVITAS*] utworzono od pierwszych liter słów: *City*, *VITALity*, *Sustainability* (miasto, witalność, stabilność). Z pomocą inicjatywy *CIVITAS* Komisja Europejska zamierza dokonać zdecydowanego przełomu poprzez wspieranie i ocenianie wdrażania ambitnych, zintegrowanych i stabilnych strategii transportu miejskiego, które powinny w istotny sposób wpłynąć na jakość życia mieszkańców Europy”¹². W projekt są więc zaangażowane samorządy lokalne, a w ramach trzech dotychczasowych edycji zaplanowano kilka niezależnych przedsięwzięć realizowanych łącznie przez 61 miast z 22 krajów Europy. W realizacji każdego z projektów w poszczególnych miastach uczestniczy po kilka partnerskich instytucji wspierających, co w efekcie daje liczbę kilkuset członków projektu.

¹² <http://civitas-rennaissance.eu/szczecinek/Civitas-Renaissance.html>.

Aktualnie prowadzonym projektem w Polsce (lata 2008–2012) jest komponent edycji *CIVITAS PLUS* o nazwie *RENAISSANCE*. Jego główne założenia skupiają się na usprawnieniu ruchu drogowego w aglomeracjach (zwłaszcza w ich historycznych i turystycznych centrach) poprzez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych oraz realizowanie działań zmierzających do ochrony środowiska naturalnego. Poza Szczecinkiem *RENAISSANCE* skupia jeszcze cztery inne miasta europejskie: Bath z Wielkiej Brytanii, Gorną Oryahovitę z Bułgarii, Skopje z Macedonii i Perugię z Włoch.

Dla Szczecinka w ramach *CIVITAS RENAISSANCE* przewidziano 12 działań przeznaczonych do dofinansowania z projektu. Znalazły one miejsce w zapisach strategii miasta. 11 z nich znajduje się w pierwszym z czterech zidentyfikowanych kierunków rozwoju – Rozwój gospodarczy i infrastruktura i dotyczy projektów strategicznych w ramach dwóch programów.

1. Drogownictwo:

- Projekt: Budowa, przebudowa i modernizacja ulic i chodników:
  16. Budowa sygnalizacji świetlnej.
  17. Doświetlenie przejść dla pieszych.
  18. Monitoring szybkości ruchu na przejściach dla pieszych.

2. Ochrona środowiska:

- Projekt: Budowa sieci wodno-kanalizacyjnych i modernizacja infrastruktury towarzyszącej:
  2. Uzbrojenie w infrastrukturę techniczną „Mysiej Wyspy” – po drugiej stronie jeziora Trzesiecko.
- Projekt: Modernizacja taboru komunikacyjnego:
  2. Wymiana silników w autobusach na CNG i przygotowanie zaplecza technicznego.
  3. Wykonanie ekologicznej myjni dla taboru komunikacyjnego.
  4. Modernizacja przystanków autobusowych.
- Projekt: Zmniejszenie uciążliwości transportu kołowego:
  1. Dywersyfikacja form wykonywania usług przewozowych drogą rozwoju żeglugi wodnej śródlądowej na jeziorze Trzesiecko w Szczecinku.
  2. Rozbudowa rowerowego systemu komunikacyjnego (w tym wypożyczalnie rowerów, riksze, związana z tym infrastruktura).
  3. Promowanie korzystania z transportu publicznego i rowerowego.
  4. Opracowanie strategii transportowej (w tym mapy akustyczne).

Z trzeciego kierunku rozwoju zawartego w strategii – Warunki życia mieszkańców, inicjatywa *CIVITAS* współfinansuje program Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego:

- Projekt: Rozwój dostępu do infrastruktury komunikacji elektronicznej:
3. Wdrożenie elektronicznego systemu informacji pasażerskiej.

W Strategii znalazł się jednocześnie zapis wskazujący na możliwość odstąpienia od poszczególnych projektów lub ich zmiany: „Na etapie planowania Strategii nie da się przewidzieć zarówno okoliczności sprzyjających realizacji danego zamierzenia, jak i przeszkód (zarówno finansowych, organizacyjnych, jak i formalnych), które utrudnią lub uniemożliwią prawidłowe jego wdrożenie. Dlatego właśnie wszystkie projekty należy traktować jako otwarte pomysły, które powinny być modyfikowane i zmieniane w oparciu o zmieniające się okoliczności i nowe pomysły, zrodzone przy kolejnej aktualizacji tego dokumentu”¹³.

Niezależnie od powyższego zapisu przewidziane w Strategii przedsięwzięcia *CIVITAS* znalazły swój finał w rzeczywistości. W ramach projektu między innymi:

- opracowano dla miasta strategię rozwoju transportu,
- zmodernizowano 10 przystanków autobusowych oraz wprowadzono dynamiczny system informacji pasażerskiej (6 paneli informacyjnych),
- w bezpośredniej bliskości szkół doświetlono przejścia dla pieszych i zamontowano trzy wyświetlacze monitorujące prędkość przejeżdżających pojazdów,
- zamontowano 11 kamer monitorujących ruch uliczny,
- otwarto ekologiczną myjnię autobusów,
- uruchomiono wypożyczalnię rowerów i kursy riksiami,
- wybudowano łącznie ponad 6 kilometrów ścieżek rowerowych,
- uruchomiono tramwaj wodny i taksówki wodne,
- na jeziorze Trzesiecko, w atrakcyjnych punktach miasta wybudowano trzy pomosty widokowe, będące zarazem przystankami tramwaju wodnego,
- zrewitalizowano półwysep „Mysia Wyspa” (doprowadzenie prądu, wody i kanalizacji ściekowej), umożliwiając tym samym jego zagospodarowanie rekreacyjne (plaża, leżaki, parasole, mała gastronomia),

---

¹³ *Strategia rozwoju...*, s. 33.

- przeprowadzono wiele imprez promujących działania w ramach projektu i ekologiczny transport.

Łączna suma środków przeznaczona z *CIVITAS RENAISSANCE* na realizację wszystkich zadań w Szczecinku wynosi blisko 4 mln euro¹⁴. Spośród wymienionych w Strategii 12 działań finansowanych ze środków *CIVITAS* wszystkie już zostały wykonane. Ich rezultaty widoczne są jednak nie tylko w zakresie realizacji dwóch przypisanych im kierunków rozwoju miasta, ale mają też swoje wsparcie dla obszaru Turystyka, rekreacja i sport. Przejawia się ono w takich działaniach, jak:

- reaktywacja szlaków turystycznych – budowa 6200 m ścieżek rowerowych,
- zapewnienie wysokiej klasy specyficznych atrakcji – uruchomienie tramwaju wodnego,
- cykliczne imprezy dla mieszkańców i turystów – dotychczas odbyło się blisko 20 różnego typu imprez firmowanych logo *CIVITAS* lub przy jego współudziale; zgromadziły one łącznie kilkanaście tysięcy uczestników, zarówno mieszkańców, jak i turystów.

Poza wymienionymi przedsięwzięcia podejmowane w ramach projektu wpłynęły również pośrednio na inne obszary działań ujętych w Strategii. Można wymienić tu chociażby, objęte trzecim kierunkiem rozwoju miasta, działania w zakresie popularyzacji i upowszechniania kultury fizycznej i znaczenie dla ich skuteczności wybudowanych w ramach *CIVITAS* ścieżek rowerowych oraz uruchomionej wypożyczalni rowerów.

Zakończenie

Z uwagi na brak konkretnych zapisów trudno precyzyjnie ocenić faktyczny udział środków unijnych w budżecie Strategii Szczecinka. Przystępując do porównania wartości udzielonego wsparcia w ramach *CIVITAS* (4 mln euro) do np. planowanego poziomu wydatków w budżecie miejskim na rok 2008 (rok wprowadzenia strategii i zarazem początek programu *CIVITAS*), wyniosło ono około 13% tej kwoty¹⁵. Można dyskutować, czy jest to znacząca suma. Niewątpliwie jednak udział działań projektu w realizacji celów, według zapisu dwóch, a w praktyce nawet trzech z czterech zidentyfikowanych kierunków rozwoju Szczecinka świadczy o jego wadze. Przy tym zakres i różnorodność działań oraz ich znaczenie dla

¹⁴ 4 miliony euro z Brukseli dla Szczecinka, <http://www.szczecinek.pl/strona.php?id=1248>.

¹⁵ Wartość euro przeliczono po kursie dla zamówień publicznych na dzień 1.01.2008.

miasta, chociażby w budowaniu jego atrakcyjności turystycznej, nie pozostawia wątpliwości co do znaczenia samego programu.

**THE PARTICIPATION OF EUROPEAN FUNDS IN ACCOMPLISHING
OBJECTIVES OF A TOWN DEVELOPMENT STRATEGY
ON THE EXAMPLE OF THE *CIVITAS RENAISSANCE*
PROJECT IN SZCZECINEK**

Summary

Since Poland's becoming the EU member, European assistance funds have become a considerable component of the budget of development strategies of the majority of Polish communes. The possibilities of gaining financial support for territorial units are very widespread and result both from national operation programs and EU Lisbon Program. The paper presents the share of European funds in the development strategy of the town of Szczecinek with particular stress on the subsidizing of actions within the framework of Civitas Renaissance Project which is now the biggest undertaking realized in the town both in respect to financial means engaged in it and the range a quantity of undertaken actions.

Translated by Dariusz Oczachowski